

**ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ
ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДИХ МЕДПРАЦІВНИКІВ
В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Дмитрова Т.В.

Різнострамованість ціннісно-орієнтованих уподобань українських громадян стала однією з основних характеристик українського суспільства. У зв'язку з цим постає низка питань, безпосередньо пов'язаних з процесом політичної соціалізації. Особливий інтерес викликає вивчення політичної соціалізації молоді, зокрема молодих медпрацівників.

Певні аспекти політичної соціалізації розглядалися в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Об'єктом уваги дослідників є природа та механізми цього процесу (Г. Лассвел, Дж. Алмонд, С. Верба), вікова періодизація політичної соціалізації (Д. Істон, Дж. Денніс), можливості різноманітних інститутів соціалізації (Х. Ремшмідт), ефективність освітніх технологій і виховних прийомів на різних стадіях соціалізації (У. Бронфренбреннер), роль конвенційних норм в регуляції процесу соціалізації (Е. Берн, Е. Еріксон) тощо. У російській та вітчизняній науковій літературі проблема соціалізації особистості аналізується у філософському, соціально-психологічному та психолого-педагогічному вимірах.

Окремі аспекти становлення свідомості і регуляції поведінки розглядалися в працях Л. П. Ігуєвої, В. А. Петровського, С. Л. Рубінштейна, соціально-психологічні аспекти становлення особистості розкриті в працях К. О. Абульханової-Славської, Б. Г. Ананьєва, Г. О. Балла, А. О. Деркача, В. О. Васютинського, Л. М. Карамушки, М. Н. Корнева, Л. Є. Орбан-Лембрик, В. О. Татенка, Т. М. Титаренко; механізми соціальної взаємодії, проблема соціальних ролей, які виконує індивід, вікова специфіка процесу соціалізації відображені в працях Г. М. Андрєєвої, І. С. Кона.

Механізми підвищення ефективності соціалізації через освітньо-виховний процес розглянуті у наукових дослідженнях М. Й. Боришевського, І. В. Жадан, С. Д. Максименка, А. В. Мудрика, Д. І. Фельдштейна. Загальні проблеми політичної соціалізації, суть та зміст цього процесу проаналізовані в працях В. В. Москаленко, М. І. Пірен, Є. Б. Шестопал; концептуальні основи параметрів політичної соціалізації представлені в наукових доробках В. Т. Циби; соціально-психологічні проблеми молоді в процесі політичної соціалізації досліджувалися Н. М. Дембицькою, М. С. Катаєвою, Н. М. Юрій та іншими науковцями (Андропова, 2004).

Виділені напрямки дослідження об'єктивно відображають суть феномена політичної соціалізації, соціально-політичні чинники політичної соціалізації молодих медпрацівників досі майже не досліджені. Існує певне протиріччя між нагальною потребою ефективного впливу на процес політичної соціалізації молоді через розуміння соціально-психологічних чинників цього процесу та недостатньою теоретичною розробленістю питань, пов'язаних із політичним становленням особистості. Прагнення осмислити зазначені протиріччя, заповнити прогалини у дослідженні соціально-психологічних особливостей політичної соціалізації молодих медпрацівників і визначило проблему нашого дослідження.

Мета даного етапу дослідження полягала в експериментальному вивченні чинників політичної соціалізації молодих медпрацівників. Випробуваними у даному дослідженні виступали лікарі, середній та молодший медичний персонал Вінницької області у віці від 18 до 30 років.. Кількість випробуваних становила 200 чоловік (100 чоловіків та 100 жінок). Дослідження проводилось протягом квітня-травня 2021 року.

На першому етапі експерименту була використана анкета і бесіда з кожним із молодих людей з метою дослідження ставлення кожного

респондента до політичних подій у нашій країні, особистої участі у цих подіях, а також визначення окремих чинників політичної соціалізації. Використана нами анкета містила 20 питань, котрі, зокрема, розкривали довіру молоді до Верховної Ради, уряду, чинного президента. Пропонувалося два варіанти відповіді: «так» або «ні». Завданням опитуваних було уважно прочитати інструкцію до анкети і дати відповідь на запропоновані питання.

За результатами обстеження на запитання, чи цікавляться молоді люди проблемами політичного життя України, молодь відповіла: «так» - 79%, «ні» - 21%. На запитання: «Чи задоволені ви політичним становищем, що склалося на даний момент в Україні?», відповіли: «так» - 11%, «ні» - 89%. «Чи довіряєте ви Верховній Раді?» «Так» - 14%, «ні» - 86%. «Чи довіряєте ви сучасному уряду?» «Так» - 8%, «ні» - 92%. «Чи підтвердив ваші сподівання Володимир Зеленський?» «Так» - 37%, «ні» - 63%. Отже, посилаючись на результати вищевказаних і ще кількох запитань такого ж плану, сучасні молоді медпрацівники цікавляться проблемами політичного життя України і намагається бути в курсі політичних справ.

Молодь не задоволена політичним становищем, що сталося на той момент в Україні. Сучасна молодь не довіряла ні тогочасному парламенту, ні уряду, ні президенту. Більшість молодих медпрацівників були не задоволені діяльністю уряду та президента загалом. Володимир Зеленський не підтвердив ті сподівання, на які розраховувала сучасна молодь. Проте ті молоді медпрацівники, котрі вважають основним завданням президента боротьбу за встановлення миру на сході України, майже одностайно підтримували Володимира Зеленського.

Також ми проводили визначення ціннісних орієнтацій за методикою М. Рокіча. Аналіз ступеня актуалізації політичного ціннісного рівня в структурі свідомості молодих медпрацівників дав

зможу зробити висновок про переважання вибору політичного забарвлених ціннісних орієнтацій на емоційному рівні («подобається»), зменшення інтенсивності їхнього прояву на когнітивному рівні («важливо») та незначну представленість на дієво-практичному рівні («реалізую, займаюся в даний час»), про що свідчать дані як первинного статистичного аналізу, так і факторного. Причому найбільш значущими цінностями виявились не ті, які стосуються особистої активної участі молоді в політичному житті або свідчать про наявний пізнавальний інтерес до політичних подій, а ті, що торкаються глобальних суспільно-політичних понять: проблем політичного миру, свободи, захисту від коронавірусу, самозбереження медпрацівників, боротьби з пандемією.

Ціннісна орієнтація на політичний мир і стабільність є досить вагомою як на емоційному так і на когнітивному рівні, проте низький відсоток інших політичних ціннісних орієнтацій свідчить скоріше не про важливість політичного миру та спокою у їх глобальному розумінні, а про необхідність особистої захищеності, безпеки та стабільності, які мають побутово-життєве забарвлення. Проведене опитування серед молодих медпрацівників, яке розкрило політичну тематику середини 2021 року, виявило недовіру та критику тогочасної політики.

Розмежування у статевій диференціації щодо політичного життя України підтвердило вищу чоловічу зацікавленість тогочасною політичною ситуацією у нашій країні. Чоловіки Вінниччини виявились більш активними учасниками політичного процесу. Визначено характер впливу особистісних параметрів (особливостей мотиваційної сфери, когнітивного стилю міжособистісної взаємодії, ціннісно-смыслових орієнтацій) на формування та особливості прояву ідейно-політичних настанов, політичних ціннісних орієнтацій і політичної поведінки молодих медпрацівників. Характер конкретного ідейного

спрямування психологічно зумовлених поєднанням характеристик когнітивного стилю міжособистісної взаємодії та ціннісно-смыслових орієнтацій, що дає змогу виділити психологічні типи прихильників існуючих політичних ідеологій серед молодих медпрацівників.

Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки: структуру ідейно-політичних уподобань молодих медпрацівників Вінниччини на середину 2021 року складала в основному такі ідейні напрямки: ліберальний націоналізм, поміркований націоналістичний консерватизм, суперечливий анархізм, догматичний консерватизм та легітимний еколого-соціалізм. Існував політичний розрив між актуалізацією політичних ціннісних орієнтацій на емоційному, когнітивному та дієво-практичному рівнях сприйняття, зменшення інтенсивності їхнього прояву на когнітивному рівні та незначна представленість на дієвому рівні.

Основними видами політичної залученості серед політично активної медичної молоді були когнітивно-електоральна та дієво-практична, а політичної мотивації – ціннісно-орієнтована та інструментальна політична. Основними психологічними детермінантами прояву політичного ціннісного рівня свідомості є загальна структура ціннісних орієнтацій, у якій провідне місце посідають цінності соціального, етичного та пізнавального рівнів.

Результати дослідження дають змогу окреслити перспективи подальших теоретичних і практичних розробок, що впливають із його контексту. Перспективними, зокрема, можуть стати лонгитюдні дослідження динаміки формування та прояву політичної культури молоді, більш детальний аналіз когнітивно-рефлексивних механізмів її актуалізації, визначення особливостей прояву політичної культури у різних вікових, статевих, регіональних, професійних групах.

Література

1. Андропова І. (2006) Культура вітчизняної історії гендерного аспекту політичної культури. Вісник книжної палати: Науково-практичний журнал. – К., с. 47-49
2. Андропова І. (2004) Тенденції розвитку зарубіжної історіографії політичної культури. Вісник книжної палати: Науково-практичний журнал. – К., С. 96-105
3. Васютинський В. (2005) Інтеракційна психологія влади, К., 2005. 492 с.
4. Кон И. С. (1989) Психология ранней юности. Просвещение, 1989, 255 с.
5. Петровский В. А. (1985) Понятие отражённой субъективности в концепции персонализации. Экспериментальные методы исследования личности в коллективе. – М., 1985, ч. I. – с. 33-43
6. Татенко В. А. (2021) Психология в субъектном измерении: Монограф. Просвіта, 404 с.
7. Титаренко Т. М. (2020) Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Либідь, с. 376
8. Erikson E. H. (1968) Identity. Youth and Crisis/E.H. Erikson. – N.Y. 336 p.

СУБЛІМАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Мороз А.П.

Реалії сучасного життя уже понад рік передбачають перебування людства в умовах глобальної пандемії, спричиненої коронавірусною інфекцією COVID-19. Існування хвороби, котра загрожує здоров'ю та життю, надлишок інформації (яка часто не відповідає дійсності) про